

EIN DEUTSCHES REQUIEM



20
NOVEMBER
2010

Wij wensen u allen een heel gezond en voorspoedig 2010 toe.

Mededelingen:

- Helaas is het Kerstconcert van 20 november 2009 in verband met het slechte weer niet door gegaan. In overleg met de Heggerank hebben we afgesproken het concert een andere keer uit te gaan voeren en dan zonder de kerstliederen. De Heggerank zal ons zo spoedig mogelijk laten weten wanneer dit plaats kan gaan vinden. We houden u op de hoogte.

- In deze **MUSA** vindt u met name het vervolg van het muzikaal alfabet en het vervolg van de achtergronden van Ein deutsches Requiem.

Vervolg van het muzikale alfabet:

- **Coloratuur:** Vocale virtuositeit, met name in het hoge register van de stem. De sopraan is de meest geschikte stemsoort om coloraturen uit te voeren (coloratuur-sopraan), maar coloraturen worden ook voor de andere stemsoorten geschreven.
- **Come prima:** "zoals de eerste keer".
- **Come sopra:** "als boven". Dit wordt aangegeven ter vermijding van al te veel aanwijzingen in het notenbeeld.
- **Comes:** Het antwoord in de expositie van een fuga.
- **Comodo:** Italiaans voor gemakkelijk, geriefelijk.
- **Complementair ritme:** Als in meerstemmige muziek de ritmes van de verschillende partijen elkaar zo aanvullen dat de indruk ontstaat van één ritmische beweging.
- **Componist:** Iemand die regelmatig muziek schrijft.
- **Compositie:** Dit betekent samenstellen. Een compositie (ook wel muziekstuk genoemd) is het eindresultaat van het uitwerken van één of meerdere muzikale gegevens.
- **Con allegrezza:** Met opgewektheid.
- **Con amore:** Met liefde.
- **Con anima:** Met bezieling, met vaart.
- **Con brio:** Met vuur.
- **Con dolore:** Met pijn.
- **Con espressione:** Met gevoel, met uitdrukking.
- **Con forza:** Met kracht. Dit zowel m.b.t. de geluidssterkte als naar de sfeer.
- **Con fuoco:** Met vuur, hartstochtelijk.
- **Con furore:** Met woede.
- **Con grazia:** Met sierlijkheid.
- **Con moto:** Met vaart, beweeglijkheid.
- **Con sordino:** "Met demper". In de pianomuziek: met gebruik van linkerpedaal. Bij andere instrumenten: met gebruik van de sourdine (losse accessoires).
- **Con spirito:** Met geestdrift.
- **Con tenerezza:** Met tederheid, genegenheid.
- **Concert:** Compositievorm waarin een of meer instrumenten of zangstemmen tegengesteld zijn aan de overige instrumentale groepen. Ontstaan uit het concerto grosso en het 3-delig solo-concert uit de Barok (Vivaldi, Marcello, Bach en Händel). Bestaat meestal uit drie delen in de volgorde snel - langzaam - snel.
- **Concertino:** Een klein concert, soms maar eendelig.
- **Concerto:** De typische Barok-vorm van het latere "Concert", dat meer thuis hoort in de klassieke periode.
- **Concerto grosso:** In Barok-concerto's de naam van het grotere begeleidende orkest, maar ook de naam voor concerto's met meer dan één solist.
- **Concertstuk:** Compositie voor solo-instrument. Doorgaans ééndelig en virtuoos. Vooral populair sinds het einde van de 18e eeuw.
- **Conductus:** Meerstemmig geestelijk lied uit de Middeleeuwen (Ars Antiqua). Alle stemmen zingen dezelfde tekst, wat de verstaanbaarheid ten goed kwam. De melodie was vrij gevonden in tegenstelling tot de andere Middeleeuwse vocale muziek (motet, canon en organum), die meestal gebaseerd was op een reeds bestaande Cantus firmus en polyfoon was.

Vervolg achtergronden van Ein deutsches Requiem

3. Herr, lehre doch mich (Ps.39)

Herr, lehre doch mich daß ein Ende mit mir haben muß

Und mein Leben ein Ziel hat, und ich davon muß.

Siehe, meine Tage sind ein Handbreit vor dir

Und mein Leben is wie nichts vor dir.

De baritonsolist zingt deze psalm op een aarzelende, stokkende begeleiding van pauken en lage strijkers. Het koor herhaalt de tekst, maar daar is de begeleiding door pizzicati en stuwende strijkertonen meer vloeiend.

Ach, wie gar nichts sind alle Menschen die doch so sicher leben

Sie gehen daher wie ein Schemen, und machen ihnen vergeblichen Unruhe;

Sie sammeln und wissen nicht, wer es kriegen wird

Het tweede deel is melodieuzer en meer vloeiend, en wordt wederom eerst door de bariton gezongen en door het koor herhaald. Het mondt uit in een:

Nun Herr, wes soll ich mich trösten

dat door het koor uitgebreid wordt herhaald en gevarieerd, en tenslotte zachtjes uitsterft. Daarop volgt een crescendo op de tekst: "*Ich hoffe, ich hoffe auf dich*", wat de inleiding is tot de tweede grote fuga in dit requiem:

Der gerechten Seelen sind in Gottes Hand und keine Qual rühret sie an.

Deze fuga heeft een klassieke vorm; hij zou door Bach geschreven kunnen zijn.

4. Wie lieblich sind deine Wohnungen (Ps. 84)

Wie lieblich sind deine Wohnungen, Herr Zebaoth,

Meine Seele verlangt und sehnet sich nach den Vorhöfen des Herrn

Mein Leib und Seele freuen sich in dem lebendigen Gott

In dit deel is de stemming vriendelijk en mild. Op een begeleiding van houtblazers en beweeglijke strijkerfiguren verloopt het eerste deel. Het middendeel is juweeltje van een kleine fuga op de tekst:

Wohl denen, die in deinem Hause wohnen, die loben dich immer dar

Hij gaat bijna onmerkbaar over in een reprise van de hoofdtekst: "*Wie lieblich ...*".

5. Ihr habt nun traurichkeit (Joh. 16:22)

Ihr habt nun traurichkeit,

aber ich will euch wiedersehen und euer Herz soll sich freuen

Und eure Freude soll niemand von euch nehmen

Dit deel is een intiem duet tussen de sopraansoliste en het koor. Op de tekst van de sopraan antwoordt het koor:

Ich will euch trösten, wie einen seine Mutter tröstet

Dit laatste ("*wie einen seine Mutter tröstet*") moet overigens vertaald worden als: "zoals een moeder haar kind troost". Het middendeel bevat de tekst:

Siehet mich an: ich habe eine kleine Zeit Mühe und Arbeit gehabt und habe großen Trost funden
en ook hier antwoordt het koor met "*Ich will euch trösten...*", nu iets heftiger dan eerst. De troost die uit de tekst spreekt wordt prachtig ondersteund door een vloeiende melodie, gespeeld door strijkers 'con sordino' en houtblazers.

6. Denn wir haben hie keine bleibende Statt (Hebr. 13:14)

Denn wir haben hie keine bleibende Statt, sondern die zukünftige suchen wir

Dit deel is samen met deel twee het meest dramatische van het requiem, en ook hier is een solobariton aanwezig. Het koor begint, bijna aarzelend, op een begeleiding van houtblazers en pizzicati in de strijkers. Dan gaat de bariton verder met:

Siehe, ich sage euch ein Geheimnis.

Wir werden nicht alle entschlafen, wir werden aber alle verwandelt werden.

De begeleiding is daar veel intenser, wat het geheel een bijzondere nadruk geeft. Het koor herhaalt, aarzelend en bijna vragend de tekst, waarbij de begeleiding langzaam meer spanning opbouwt. Dan zingt de bariton onder een stevig crescendo in het orkest:

Und dasselbige plötzlich, in einem Augenblick, zu der Zeit der letzten Posaunen

Na de fanfare-achtige herhaling in het koor ontstaat een massale, gejaagde melodie op de tekst: *Denn es wird die Posaune schallen und die Toten werden auferstehen und verweslich, Und wir werden verwandelt werden*

De bariton zingt vervolgens:

Dann wird erfület werden das Wort, das geschrieben steht:

waarop het koor op dezelfde gejaagde melodie zingt: *Der Tod ist verschlungen in den Sieg.*

Tod, wo ist dein Stachel!

Hölle, wo ist dein Sieg!

Het deel eindigt met de derde grote fuga, op een triomfantelijke melodie, waarin het hele orkest deelneemt:

Herr, du bist würdig zu nehmen Preis und Ehre und Kraft

Denn du hast alle Dinge erschaffen

Und durch deinen Willen haben sie das Wesen und sind geschaffen

Stichting **MUSA** correspondentieadres:

H.A.B. Kamerink

Antwoordnummer 13601

9580 WB MUSSELKANAAL

Tel.: 0599-354673/0620795033

Fax: 0599-852727

E-mail: kamerink17@ziggo.nl

www.stichtingmusa.eu

Rekeningnummer: 3017.26.086

BIC: RABONL2U

IBAN: NL72 RABO 0301 7260 86